
МЕХАНІЗМИ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ

УДК 658.8(478)

В.М. Анікеєнко

ЕКОЛОГІЧНА ЕКСПЕРТИЗА ПРОДОВОЛЬЧОГО РИНКУ УКРАЇНИ

У статті доведено необхідність проведення екологічної експертизи продовольчого ринку України. Запропоновано механізм міжгалузевого цінового регулювання як напрям державного регулювання продовольчого ринку. Аргументовано доцільність підготовки та прийняття Аграрного кодексу України, який має стати системоутворювальним законодавчим актом з питань аграрної політики та аграрних відносин.

Ключові слова: аграрний кодекс, агропромисловий комплекс, екологічна експертиза, продовольчий комплекс.

Розглядаючи регіональне продовольче забезпечення, не можна не підкреслити особливого впливу екологічного фактора на його реалізацію. Сільське господарство як галузь має специфіку виробництва, де тісно переплітаються природні та економічні процеси. Нерозумне втручання людини в цей складний процес спричинило нові проблеми, що перешкоджають стійкому розвитку сучасного суспільства: деградацію ґрунтового покриву й усієї біосфери в цілому, скорочення посівних площ, зумовлене ерозією та розширенням промислової інфраструктури тощо. Усе це становить серйозну загрозу, тому що родючість ґрунту – матеріальна основа сільськогосподарського виробництва, одержання стійких врожаїв, створення необхідної кормової бази для тваринництва. Тому його стан є однією з умов забезпечення продовольчої безпеки на регіональному й на національному рівні.

Мета статті – довести необхідність проведення екологічної експертизи продовольчого ринку України.

Для України екологічний аспект продовольчої забезпеченості набуває особливої гостроти саме у зв'язку з незадовільним станом сільськогосподарських угідь, зі зростанням падіння родючості ґрунтів, що, за прогнозами вчених, вже в найближчому майбутньому може мати негативні наслідки для великих землеробських територій, якщо не вжити відповідних заходів. Однією з основних причин такої ситуації є нераціональне використання земель, що спричинило ерозію ґрунтів, засолення тощо. Загалом в Україні масштаби земель, що зазнали ерозії, становлять приблизно 53% усієї площі. Значні обсяги сільськогосподарських земель забруднені викидами промислових підприємств, а також радіоактивними еле-

ментами, що є наслідком Чорнобильської катастрофи. Крім цього, останніми роками через значне скорочення обсягів робіт із захисту рослин від хвороб, бур'янів і шкідників різко погіршився фітосанітарний стан ґрунтів та посівів, у результаті чого втрачається до 30% потенційного врожаю й погіршуються споживчі якості одержуваної продукції.

На наш погляд, необхідно підкреслити, що досягнення продовольчої забезпеченості регіону неможливе без запобігання деградації навколишнього середовища, збереження та ефективного використання її ресурсів. Забезпеченість необхідно досягати шляхом збільшення виробництва продовольства без виснаження земельних ресурсів і завдання шкоди природі. Для цього необхідно реалізувати комплекс заходів щодо захисту ґрунтів від ерозії, більш широко використовувати органічні добрива, біологічний азот, поліпшувати рекультивацию порушених сільськогосподарських угідь, відновлювати ґрунтовий покрив, забруднений токсичними речовинами. Людська цивілізація поза біосферою існувати не може, тому для забезпечення стійкого розвитку будь-якого регіону необхідно ввести суворий правовий контроль за дотриманням норм екологічного права. Особливу увагу слід приділити розробці науково обґрунтованої концепції екологізації агропромислового виробництва і, відповідно до неї, реалізовувати заходи з підвищення еколого-економічної ефективності використання земель на основі впровадження природоохоронних заходів у землеробстві, економічного регулювання й стимулювання раціонального землекористування. Екологізація сільськогосподарського виробництва має стати пріоритетним напрямом у перетворенні галузі та відповідати вимогам опти-

мального поєднання екологічного фактора й економічних інтересів.

Як неодноразово зазначалося вище, неможливо досягти стану продовольчої забезпеченості, не забезпечивши населення продуктами харчування в обсягах, достатніх для повноцінного задоволення потреб людей у продовольстві. Особливу роль відіграє виробництво екологічно чистих і безпечних для здоров'я продуктів. Безпека харчових продуктів і продовольчої сировини належать до основних факторів, що визначають здоров'я населення. Відомо, що близько 70% шкідливих речовин надходить в організм людини разом із продуктами харчування.

Екологічно чистими та безпечними для здоров'я прийнято вважати продукти, що не містять токсичних речовин і канцерогенів, не справляють мутагенних чи інших несприятливих впливів на організм людини. Безпеку харчових продуктів оцінюють за кількісним чи якісним вмістом у них мікроорганізмів, речовин хімічної й біологічної природи, штучних і природних радіонуклідів, солей важких металів, нітритів, нітратів, пестицидів. Мікроорганізми та інші небезпечні й шкідливі для людини речовини потрапляють у сировину та продукти харчування при вирощуванні, збиранні й транспортуванні, у процесі переробки сировини, зберігання й транспортування готової продукції, а також через порушення санітарно-гігієнічних вимог тощо.

Вживання в їжу продуктів, забруднених подібними речовинами, призводить до захворювання бронхіальною астмою, гострими респіраторними інфекціями, серцево-судинними й онкологічними захворюваннями, до дисфункції мозку. Особливо страждає травна система людини, тому що неякісні харчові продукти справляють руйнівну та дратівну дію на структуру й функції її органів, а це лежить в основі більшості хронічних захворювань (гастрит, коліт, ентерит, холецистит, панкреатит тощо).

Особлива небезпека в тому, що найбільше зазнають негативного впливу забрудненої продукції діти.

Результатами вживання подібної продукції є яскраві негативні тенденції в стані здоров'я населення України: скорочення тривалості життя, зростання захворюваності й смертності, часті випадки появи неповноцінного чи нежиттєздатного потомства.

Основними причинами проблем, пов'язаних з безпекою продовольства, на наш погляд, стали:

- тривале погіршення екологічної обстановки, що в межах ланцюга "земля – рослина – тварина" призводить до зниження якості та безпеки продуктів, які вживає людина;
- низький рівень санітарної культури виробників і споживачів продовольства, зумовлений багатоманітністю інформацій-

ним дефіцитом у питаннях культури харчування;

- збільшення обсягів низькоякісного імпорту продовольчої продукції;
- недосконалість контролю за якістю пропонованої населенню продовольчої продукції.

З метою збереження здоров'я населення необхідно поставити міцний кордон на шляху неякісної продукції. Для того, щоб продукти харчування, які споживає населення, відповідали вимогам до екологічно чистої й безпечної для людського організму продовольчої сировини та харчових продуктів, необхідна реалізація таких заходів, як суворий державний контроль за якістю сільськогосподарської сировини та готової продукції на стадіях виробництва, транспортування, збереження й збуту відповідно до чинного законодавства; жорсткий контроль за санітарно-технічним станом підприємств – виробників продуктів харчування; розвиток системи підготовки та перепідготовки кадрів усіх рівнів у галузі сільськогосподарського виробництва, харчових технологій і гігієни харчування; формування в населення принципів та навичок здорового харчування; контроль і припинення незаконної підприємницької діяльності, пов'язаної з протиправним виробництвом та реалізацією фальсифікованої продукції; припинення надходження в продаж неякісних продуктів харчування як імпортного, так і вітчизняного виробництва. Тільки сукупність усіх заходів дасть змогу досягти повної продовольчої забезпеченості з гарантією екологічної чистоти продовольчої сировини й харчових продуктів, що має величезне значення для збереження та зміцнення здоров'я населення.

Концепція переходу до стійкого розвитку повинна спиратися на аргументоване обґрунтування оптимального досягнення продовольчої забезпеченості в глобальному, національному, регіональному масштабах.

Розглянувши еволюцію вирішення продовольчої проблеми на різних історичних етапах розвитку суспільства, можна сказати, що в умовах транзитивної економіки продовольча проблема була усвідомлена й безпосередньо відображена у свідомості суспільства як проблема продовольчої забезпеченості. Такий підхід відображає вищий рівень теоретичного осмислення й узагальнення нагромадженого людством досвіду в задоволенні потреб з урахуванням дії ринкових механізмів, впливу соціально-економічних важелів в управлінні виробництвом, розподілом, обміном продовольства, розвитком економічних зв'язків між регіонами та країнами.

Продовольча забезпеченість на місцевому (регіональному) рівні, на наш погляд, є системою економічних відносин між господарюючими суб'єктами зі створення умов

задоволення потреб (як поточних, так і надзвичайних) населення в продуктах харчування відповідно до необхідних норм, які забезпечують повноцінну життєдіяльність населення, при найбільш оптимальному використанні ресурсного потенціалу країни й можливостей регіонального продовольчого ринку.

Аналіз соціально-економічних перетворень в економіці країни виявив серйозні суперечності в процесі досягнення продовольчої забезпеченості на регіональному рівні із застосуванням методики, суть якої зводиться до встановлення питомої ваги фактичного значення фактора до нормативного. Комплексний вплив факторів, поданий у вигляді одного сукупного індексу, дає змогу оцінити рівень продовольчого самозабезпечення. Досягти продовольчої забезпеченості, на наш погляд, можна трьома етапами. Перший – це досягнення обсягів виробництва, достатніх для повноцінного харчування всіх соціальних груп населення. Другий – відновлення обсягів виробництва. І третій – подальше збільшення виробництва з особливим акцентуванням уваги на високу якість та екологічну чистоту продуктів харчування.

Для реалізації поставлених завдань необхідно проведення послідовної продовольчої й аграрної політики, що включає в себе такі ключові моменти. Для подолання сформованих суперечностей у задоволенні потреб населення в повноцінних продовольчих товарах необхідно підвищити ефективність використання наявних ресурсів. Збільшення обсягів виробництва м'яса можна досягти за рахунок розвитку промислових комплексів з вирощування свиней, птиці як найбільших галузей тваринництва, що швидко окупаються. Нарощування обсягів виробництва молока можливе шляхом відновлення поголів'я корів, підвищення їх продуктивності. Для цього необхідне вдосконалення племінних робіт, ветеринарного обслуговування, забезпечення повноцінної кормової бази.

Для підвищення врожайності продукції рослинництва важливою є робота з упровадження районованих висококласних гібридних насін зернових і олійних культур, збільшення використання добрив. Крім цього, необхідне термінове проведення заходів щодо охорони й рекультивациі земель. У цьому, на наш погляд, мають надати фінансову допомогу органи місцевого самоврядування, тому що від якості земель прямо залежить самозабезпечення продовольством.

Збільшення виробництва неможливе без створення й підтримки належної матеріально-технічної бази. Тому необхідне створення системи лізингу сільськогосподарської техніки. Наявність такої системи дасть змогу відповідно до світового досвіду продавати устаткування в кредит. Велику увагу

необхідно приділити організації МТС і забезпеченню їх якісним устаткуванням. Для області актуальним є питання про створення постійно діючої системи добору, підготовки, розміщення і закріплення кадрів, адресної, цільової підготовки фахівців. Також особливий акцент слід зробити на відродженні професійно-технічної освіти, підвищенні привабливості та мотивації селянської праці для молоді. Для цього необхідне поліпшення соціального стану на селі (регулярні виплати заробітної плати, забезпечення молодих людей житлом і підтримка закладів культури в сільській місцевості, розвиток мережі медичних та освітніх установ).

Удосконалення управління системою продовольчої самозабезпеченості регіону має проводитися шляхом підвищення ролі органів місцевого самоврядування, які відповідають за повноцінне задоволення потреб населення в продуктах харчування, здійснюють підтримку виробника сільгосппродукції відповідно до програмно-цільового принципу, стимулюючи тим самим розширення продовольчого ринку.

Розвиток постачальницько-збутової мережі для населення, яке займається виробництвом сільгосппродукції, дасть змогу збільшити обсяги переробки продовольчої продукції.

Однак, крім зусиль місцевих органів влади, для досягнення продовольчої забезпеченості дуже важливою є державна підтримка, а саме:

- надання державної підтримки створенню великих продовольчих корпорацій і агропромислових груп, тому що не можна допускати руйнування потенціалу великотоварного сільгоспвиробництва;
- державне регулювання еквівалентного обміну між сільським господарством та іншими галузями економіки на основі підтримки паритету цін на промислову й сільськогосподарську продукцію, захист сільгоспвиробників від монополізованих промислових структур;
- удосконалення системи пільг і дотацій. Державна підтримка повинна бути прив'язана до зростання продуктивності праці й обсягів реалізації;
- відшкодування збитків у зв'язку з неурожаєми, зумовленими природними катаклізмами, непередбаченими коливаннями ринкової кон'юнктури, у тому числі порушеннями паритету в товарообміні між містом і селом;
- створення механізму надання дешевих кредитів підприємствам аграрного сектора, а також умов, що стимулюють комерційні банки на надання дешевих кредитів аграрному сектору шляхом введення пільгової ставки оподаткування прибутку банків у частині доходів, отриманих від кредитування аграрного сектора.

На наш погляд, тільки комплексна реалізація всіх зазначених заходів дасть змогу гарантувати досягнення продовольчої забезпеченості, повноцінне задоволення потреб жителів у харчуванні й тим самим підвищити рівень життя населення.

Запропоновано механізм міжгалузевого цінового регулювання як напрям державного регулювання продовольчого ринку, що здійснюється за допомогою загального механізму ціноутворення на кінцеву продукцію продовольчого ринку, включає активні регулятивні функції, що поетапно реалізуються, відображають об'єктивні закономірності ринкових відносин й економічні інтереси, що враховуються як державою, так і безпосередньо товаровиробниками та споживачами кінцевої продукції.

В умовах розвитку міжнародної торгівлі, жорсткої конкурентної боротьби на внутрішньому й зовнішньому ринках, боротьби за вітчизняний та імпортований ринок, підвищення вимог щодо забезпечення якості товарів, продукції, продовольчої безпеки істотно зростає роль держави у регулюванні ринкових відносин у всіх галузях економіки. Саме тому в основу ринкових перетворень у сільськогосподарському виробництві має бути покладена концепція формування в Україні регульованого продовольчого ринку. Регульований ринок є способом товарного обміну, який здійснюється на засадах поєднання принципів вільних ринкових відносин та системи державного регулювання цих відносин.

На підставі узагальнення практики організації й функціонування продовольчого ринку в Україні та його державного регулювання з метою подальшого вдосконалення ринкових відносин в аграрній сфері та підвищення його ефективності доцільно було б здійснити такі організаційно-правові заходи: розробити та затвердити Державну програму розвитку сільськогосподарського виробництва й продовольчого ринку в Україні на десять років та її правове забезпечення; надавати реальну державну підтримку з метою зростання валового виробництва сільськогосподарської конкурентоспроможності продукції високої якості, забезпечення його стабільності та підвищення рівня рентабельності сільськогосподарських товаровиробників усіх форм власності. Державне регулювання ринкових відносин у сільськогосподарському виробництві слід спрямувати на розвиток ринкової інфраструктури, підтримку стабільних доходів сільськогосподарських товаровиробників та підвищення рівня життя сільського населення; забезпечити регулювання ринкових відносин в АПК з дотриманням ринкових принципів, спрямовуючи його на розвиток аграрних бірж, аукціонів, агроторгових домів та інших форм організаційної торгівлі продовольчою продукцією, а також на вільне ціноутворення шляхом установа-

лення тарифів, пільгового оподаткування, створення аграрних і страхових фондів без втручання у внутрішню діяльність учасників ринкових відносин та без надмірного, необґрунтованого адміністративного впливу на формування попиту й пропозиції на продовольчу продукцію; вжити організаційних заходів щодо стабілізації продовольчого ринку, зокрема з питань ціноутворення та вирівнювання доходів усіх учасників ринкової діяльності; створити сприятливі умови для розвитку експорту вітчизняної продовольчої продукції й захисту вітчизняних товаровиробників продовольчої продукції від демпінгового імпорту зарубіжної продовольчої продукції; розробити систему заходів, спрямованих на значне стабільне збільшення виробництва якісної конкурентоспроможної продовольчої продукції з метою запобігання її перевиробництву, завоювання зарубіжних ринків продовольчої продукції.

Важливим напрямом державної підтримки розвитку продовольчого ринку має стати забезпечення більш значної ролі кооперації у сфері виробництва та реалізації продовольчої продукції, надання пільг товаровиробникам та іншим учасникам продовольчого ринку. У першочерговому порядку в цьому напрямі доцільно було б вжити таких заходів: зробити порівняльний аналіз аграрного законодавства й законодавства про продовольчий ринок України із законодавством Європейського Союзу та розробити наукові рекомендації щодо його гармонізації з метою створення правових умов для вступу України до Європейського Союзу; забезпечити реалізацію права власників земельних ділянок у сільськогосподарських виробничих кооперативах для спільного виробництва сільськогосподарської продукції; розробити методичні рекомендації для створення сільськогосподарських виробничих та обслуговуючих кооперативів на засадах міжнародних кооперативних принципів; вивчити й узагальнити досвід участі сільськогосподарських виробничих і обслуговуючих кооперативів та організацій споживчої кооперації в продовольчому ринку й вирішити питання про поширення кращих здобутків; створити умови для об'єднання в сільськогосподарські обслуговуючі кооперативи фермерських господарств, особистих селянських господарств і надати державну підтримку діяльності таких кооперативів як неприбуткових організацій.

У системі заходів з поліпшення правового поля продовольчого ринку в Україні мають бути й кроки щодо вдосконалення правового статусу аграрних бірж як неприбуткових суб'єктів продовольчого ринку. Положення щодо неприбутковості аграрних бірж доцільно внести як у законодавство про біржі, так і в норми податкового законодавства. Вважаємо обґрунтованим визначення основних положень про спотові,

форвардні та ф'ючерсні договори в нормативних актах, що регулюють біржову діяльність.

Крім удосконалення окремих положень законодавства, що регулює в цілому біржову діяльність (визначення статусу біржових посередників, особливостей окремих видів біржових відносин, порядку створення та діяльності товарних бірж), окремо треба врегулювати діяльність аграрних бірж як особливого різновиду товарних бірж.

Окремої уваги потребує питання визначення статусу агроторгових домів та особливостей їх взаємодії з аграрними біржами. Закріплення на законодавчому рівні зазначених положень сприятиме ефективній діяльності аграрних бірж та формуванню інфраструктури аграрного ринку із чітким регламентуванням і статусом усіх його елементів.

Вважаємо за необхідне прийняття спеціального закону "Про аграрну біржу", в якому мають бути відображені особливості діяльності аграрних бірж як специфічного учасника торговельних відносин. У законопроекті запропоновано передбачити умови участі в заснуванні аграрних бірж не лише вітчизняних, а й зарубіжних учасників, при цьому половину з них мають становити вітчизняні учасники. Також вважаємо доцільним урегулювання порядку та умов закупівель через аграрні біржі сільськогосподарської продукції для державних резервів, а також для державних запасів та місцевих потреб, визначення джерел фінансування закупівель для держави й місцевих потреб, відносин між аграрними біржами (агроторговими домами), виробниками сільськогосподарської продукції, посередниками, її продавцями й покупцями.

Одним із напрямів удосконалення державного регулювання ринкових відносин у сфері виробництва й реалізації сільськогосподарської продукції має стати вирішення внутрішніх суперечностей у законодавстві України та приведення його положень у відповідність до законодавства ЄС. Із цією метою доцільно вжити таких заходів. По-перше, до прийняття рішень щодо гармонізації законодавства України із законодавством ЄС з питань відповідальності за продаж продукції неналежної якості (дефектної) потрібно узгодити між собою різні норми законодавства України та привести їх у відповідність до норм Цивільного кодексу України.

Зокрема, у законодавстві України слід розмежувати та упорядкувати використання таких термінів, як "неякісна сільськогосподарська продукція", "небезпечна сільськогосподарська продукція", "продукція, що містить недоліки". Доцільно впровадити в законодавство України термін "дефектна продукція" відповідно до того розуміння, яке викладене в Директиві Європейського Союзу. При цьому слід розмежувати поняття

"неякісна продукція" та "дефектна продукція". Перше слід розцінювати як ринкову категорію, яка визначається сторонами за домовленістю і яка впливає на ціну товару, а друге – як категорію правову. При цьому допустиме використання термінів "безпечна продукція" та "небезпечна продукція". Проте незалежно від змісту цих термінів визнання або невизнання продукції безпечною не може виключати відповідальність за шкоду, заподіяну споживанням такої продукції. Доцільно визначитися з використанням термінів "продукція" і "товар". Перший, на нашу думку, відповідає Директиві ЄС, але його зміст у законодавстві України слід узгодити зі ст. 2 Директиви. Слід також відмовитися від використання в законодавстві України концепції, згідно з якою наявність сертифікатів на продукцію виключає відповідальність за шкоду, заподіяну продукцією.

З метою закріплення результатів реформування аграрного сектора України та забезпечення переведення системи сільськогосподарського виробництва у відповідність до стандартів Європейського Союзу доцільно підготувати й прийняти Аграрний кодекс України, який має стати системоутворювальним законодавчим актом з питань аграрної політики та аграрних відносин. Аграрний кодекс України має складатися з таких розділів:

1. Загальні положення.
2. Система виробників товарної сільськогосподарської продукції.
3. Державна підтримка виробників сільськогосподарської продукції.
4. Регулювання дохідності виробництва сільськогосподарської продукції.
5. Система реалізації сільськогосподарської продукції.
6. Експорт сільськогосподарської продукції.
7. Імпорт сільськогосподарської продукції.
8. Особливості державної підтримки виробників екологічно чистої та дієтичної сільськогосподарської продукції.

Висновки. З метою збереження здоров'я населення необхідно поставити міцний кордон на шляху неякісної продукції. Для того, щоб продукти харчування, які споживає населення, відповідали вимогам до екологічно чистої й безпечної для людського організму продовольчої сировини і харчових продуктів, необхідна реалізація таких заходів, як суворий державний контроль за якістю сільськогосподарської сировини й готової продукції на стадіях виробництва, транспортування, збереження та збуту відповідно до чинного законодавства; жорсткий контроль за санітарно-технічним станом підприємств – виробників продуктів харчування; розвиток системи підготовки й перепідготовки кадрів усіх рівнів у галузі сільськогосподарського виробництва, хар-

чових технологій і гігієни харчування; формування в населення принципів та навичок здорового харчування; контроль і припинення незаконної підприємницької діяльності, пов'язаної з протиправним виробництвом та реалізацією фальсифікованої продукції; припинення надходження в продаж неякісних продуктів харчування як імпортного, так і вітчизняного виробництва. Тільки сукупність усіх заходів дасть змогу досягти повної продовольчої забезпеченості з гарантією екологічної чистоти продовольчої сировини й харчових продуктів, що має величезне значення для збереження та зміцнення здоров'я населення.

Список використаної літератури

1. Агропромисловий комплекс України: стан, тенденції та перспективи розвитку : інформ.-аналіт. зб. / [за ред. П.Т. Саблука та ін.]. – К. : ІАЕ УААН, 2002. – Вип. 5. – С. 92.
2. Закон України "Про державну підтримку сільського господарства України" від 24 червня 2004 р. № 1877-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi>.
3. Земельний кодекс України. – Запоріжжя : Поліграф, 2001. – 100 с.
4. Сільське господарство України : стат. щоріч. за 2011 рік / [за заг. кер. Ю.М. Остапчука] ; Держкомстат України. – К., 2012. – 369 с.
5. Указ Президента України "Про заходи щодо прискорення розвитку аграрного ринку" від 08.08.2002 р. № 694/2002 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi>.

Стаття надійшла до редакції 29.05.2013.

Аникеенко В.Н. Экологическая экспертиза продовольственного рынка Украины

В статье доказана необходимость проведения экологической экспертизы продовольственного рынка Украины. Предложен механизм межотраслевого ценового регулирования как направление государственного регулирования продовольственного рынка. Аргументирована целесообразность подготовки и принятия Аграрного кодекса Украины, который должен стать системообразующим законодательным актом по вопросам аграрной политики и аграрных отношений.

Ключевые слова: аграрный кодекс, агропромышленный комплекс, экологическая экспертиза, продовольственный комплекс.

Anikeenko V. Ecological expertise of grocery market of Ukraine

In the article author proved the need of holding ecological expert examination of grocery market of Ukraine. It was offered mechanism inter-branch price regulation as a way of governmental regulation of grocery market. It was argued expediency of preparation and accepting of Agrarian Code of Ukraine, which should be system constructed legislative act with questions of agrarian policy and agrarian relations.

Taking a view of regional grocery support it can't not be underlined the special influence of ecological factor on its fulfillment. Agriculture as a branch has peculiarity of production where are closely connected nature and economical processes. Unwise interference of humans in this difficult process made new problems, which prevent stable development of today's society: degradation ground covering and the total biosphere in whole, reduction of sown area, caused by erosion and widening infrastructure and so on. All this makes serious danger as fertility of soil is material base of agricultural production, receiving lasting harvest, creating necessary forage reserves for cattle breeding. So its condition is one of the positions of securing grocery safety on region and national level.

With the aim of preservation health of the population it should be set a board on the way of low quality production. The products, which eat population, should meet request of ecologically clean and safe for human organism grocery stuff and products, realization of such actions needed as strict governmental control for agricultural raw materials and integrated products on stage of production, transportation, preservation and selling appropriate to valid legislation; hard control for sanitary-technical condition of companies producers of products; development of the system of preparation and re-qualification of stuff of all levels in agricultural production, food production and hygiene nourishment; form peoples principles and habits of healthy food, control and stopping illegal entrepreneurial business which is connected with illegal production and realization falsify production; stopping incomings in sale low-quality products as imported or native manufactured. Just all the measures give ability to achieve complete grocery provision with guarantee of ecological cleanness of grocery row materials and products which gives big meaning for preservation and improving health of population.

Key words: agrarian code, agro-industrial complex, ecological expert examination, grocery system.